

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	8 Medi, 2020
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini 2019/20
ADRODDIAD GAN:	Cadeiryddion y: 1. Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol 2. Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Adrodd ar waith y ddau bwyllgor sgrwtini yn ystod 2019/20 a darparu trosolwg o rhaglen waith sgrwtini ar gyfer 2020/21
SWYDDOG CYSWLLT: E-bost: Rhif Ffôn	Anwen Davies (Rheolwr Sgrwtini) AnwenDavies@ynysmon.gov.uk 01248 752578

1. Argymhellion

Gofynnir i'r Cyngor:

A1 Gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini ar gyfer 2019/20

A2 Nodi'r cynnydd parhaus sy'n cael ei wneud o ran ein siwrnai ddatblygu Sgrwtini a'r effaith y mae hyn yn ei gael ar ymarfer

A3 Cymeradwyo i Gadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol barhau i weithredu fel Pencampwr Sgrwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai, 2020 a Mai, 2021 yn unol â'r trefniadau cenedlaethol a lleol oherwydd y pandemig presennol.

2. Cefndir a chyd-destun

2.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn ar Drosolwg a Sgrwtini yn trafod y gwaith a wnaed gan y ddau bwyllgor sgrwtini rhwng cyfarfod blynyddol y Cyngor ar 14 Mai 2019, a 19 Mai, 2020

2.2 Bu cadeiryddion y ddau bwyllgor sgrwtini yn arwain ar ddatblygu'r blaen raglenni gwaith yn ystod y cyfnod hwn. Caiff blaen raglenni gwaith y pwyllgorau sgrwtini eu cyflwyno i'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini a gynhelir yn fisol ac i bob cyfarfod o'r pwyllgorau sgrwtini ar gyfer eu cymeradwyo.

2.3 Mae swyddogaeth sgrwtini y Cyngor wedi bod drwy daith wella dros y ddwy flynedd ddiwethaf yn sgil comisiynu'r Ganolfan Graffu Gyhoeddus i adolygu ein trefniadau sgrwtini yn lleol (Rhagfyr, 2017). Bellach mae rhaglen ddatblygu yn ei lle mewn cyd-destun gwella parhaus sy'n gyrru gwelliannau a datblygiadau ar gyflymder priodol a amlinellir yn yr adroddiad.

Mae effaith a gwerth ychwanegol gweithgaredd sgrwtini'n cyfrannu at flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor drwy gefnogaeth a her.

3. Rôl Pencampwr Sgrwtini

3.1 Mae gan y Pencampwr Sgrwtini rôl bwysig o ran hyrwyddo'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini yn y Cyngor a gyda phartneriaid allanol yr Awdurdod. Nid yw'n swydd fandadol ac ni cheir unrhyw gydnabyddiaeth ariannol am ei gwneud. Ystyrir bod y rôl yn allweddol wrth ddangos ymrwymiad yr Awdurdod i sicrhau

bod Sgriwtini yn gwneud y gorau o gyfraniad Aelodau nad ydynt yn aelodau'r Pwyllgor Gwaith i berfformiad cyffredinol ac "iechyd corfforaethol" y sefydliad.

- 3.2** Ar 14 Mai, 2015 penderfynodd y Cyngor y dylid penodi cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn Bencampwr Sgriwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai, 2015 a Mai, 2016 ac y byddai'r rôl yn cael ei gwneud gan y ddau gadeirydd sgriwtini bob yn ail. Yn unol â'r trefniadau lleol, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn parhau'n Bencampwr Sgriwtini ar gyfer 2020/21.

Atodiad:
Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgriwtini 2019/20

Adroddiad Blynyddol

Trosolwg a Sgriwtini: 2019-20

CYNNWYS

1	Rhagair
2	Ein strwythur lleol
3	Taith ddatblygu Sgriwtini yn lleol
4	Asesu effaith Sgriwtini
5	Edrych ymlaen i 2020/21
6	Cysylltu â Sgriwtini

ATODIADAU	
Atodiad 1	Beth ydy trosolwg a sgriwtini?
Atodiad 2	Cylch Gorchwyl ac Aelodaeth ein pwyllgorau sgriwtini
Atodiad 3	Y Weledigaeth ar gyfer Sgriwtini Effeithiol yn y Cyngor

1. RHAGAIR

Cynghorydd Aled Morris Jones

- Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 2019/20
- Pencampwr Sgriwtini 2019/20

Mae'n bleser gennyf ddarparu trosolwg o waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol dros y 12 mis diwethaf. Caiff sgôp gwaith y Pwyllgor ei drafod yn yr adroddiad hwn ac mae'n deg nodi bod y llwyth gwaith yn parhau i fod yn sylweddol ac amrywiol iawn. Cynhaliwyd cyfanswm o 10 cyfarfod yn ystod y flwyddyn ddinesig er mwyn i ni allu cwblhau ein rhaglen waith.

- **Gosod cyllideb flynyddol 2020/21** – rwy'n teimlo mai un o brif gyfrifoldebau'r Pwyllgor yw cyfrannu'n helaeth at y broses o osod cyllideb flynyddol y Cyngor gan fod y broses hon yn un hanfodol sy'n cael effaith bellgyrhaeddol ar bob maes a gwasanaeth o fewn y Cyngor ac ar y cyhoedd. Rhoddodd y Pwyllgor sylw ac ystyriaeth fanwl i'r cynigion o ran y gyllideb flynyddol ar gyfer 2020/21. Fel rhan o'r broses hon, ystyriodd y Pwyllgor y cynigion drafft cychwynnol, a hefyd ymatebion i'r ymgynghoriad cyhoeddus, a chyfrannu at y cynigion terfynol. Mae cyfraniad y **Panel Sgriwtini Cyllid** wedi ychwanegu gwerth at y broses hon hefyd, ac mae gwaith craffu manwl wedi cael ei gwblhau gan y Panel sydd wedi cynorthwyo'r Pwyllgor yn ei waith yn y maes hwn. Yn fy marn i, gwnaed cryn gynnydd yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf o ran y broses o osod y gyllideb a'r cyfraniad a wnaed gan Sgriwtini i'r broses hon. Mae sylfaen gadarn mewn lle bellach wrth i ni symud tuag at baratoi'r gyllideb yn flynyddol o hyn ymlaen.
- **Monitro perfformiad yn chwarterol** – bu'r Pwyllgor fonitro perfformiad ar sail chwarterol yn ystod 2019/20, gan ddefnyddio'r cerdyn sgorio corfforaethol sy'n rhoi sylw i nifer o ddangosyddion ar gyfer pob gwasanaeth unigol. Mae'r cerdyn sgorio'n parhau i esblygu fel arf effeithiol i Aelodau Etholedig graffu ar berfformiad a data'r gwahanol wasanaethau.
- Mae ein gwaith fel pwyllgor hefyd wedi cynnwys monitro a chraffu ar nifer o **Adroddiadau Blynyddol** gan gynnwys Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol, Adroddiad Blynyddol Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol, ac Adroddiad Perfformiad Blynyddol i enwi rhai ohonynt, sy'n elfen greiddiol o waith y Pwyllgor.
- **Blaenoriaethau trawsnewid** – rhoddodd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol sylw i nifer o faterion pwysig yn ystod y flwyddyn ddinesig ddiwethaf gan gynnwys y rhaglen moderneiddio ysgolion yn ardal Llangejni.

Ymgysylltu â'r cyhoedd a'n cymunedau

Rydym yn hynod o ddiolchgar i'r holl unigolion a grwpiau sydd wedi bod gerbron y Pwyllgor eleni i gyfrannu a rhoi tystiolaeth ar wahanol bynciau. Teimlaf fod hon yn un o agweddau pwysicaf Sgriwtini ac mae'n hanfodol ein bod yn rhoi cyfle i randdeiliaid gyfrannu, gwrando ar leisiau a safbwyntiau'r unigolion o fewn ein cymuned i lywio ein penderfyniadau.

Hoffwn ddiolch yn fawr i aelodau ein dau banel sef y **Panel Sgriwtini Cyllid** a'r **Panel Sgriwtini Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol** sydd wedi gwneud cyfraniad gwerthfawr at waith y Pwyllgor hwn, ac sy'n cael eu gweld fel arfer dda yn genedlaethol.

I gloi, hoffwn bwysleisio bod swyddogaeth Sgriwtini o fewn y Cyngor yn parhau i ddatblygu o flwyddyn i flwyddyn, ac mae gwaith craffu'r Aelodau Sgriwtini wedi dylanwadu ar broses gwneud penderfyniadau'r Cyngor, ac wedi ychwanegu gwerth. Hoffwn ddiolch i holl aelodau'r Pwyllgor a'r Swyddogion am eu cymorth a'u cyfraniad nodedig yn ystod 2019/20.

Cynghorydd Aled Morris Jones

(Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a'r Pencampwr Sgriwtini)

Cynghorydd Gwilym O Jones

• Cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio 2019/20

Mae rôl sgrwtini yn hollbwysig o fewn y Cyngor gan ei bod yn sicrhau bod y gwasanaethau gorau posibl yn cael eu darparu i drigolion Môn, ac yn galluogi i lais a phryderon y cyhoedd a chymunedau lleol gael eu clywed. Mae craffu yn sicrhau bod cynghorau yn dryloyw, sy'n cynnwys cyhoeddi gwybodaeth gynhwysfawr yn amserol er mwyn gallu dwyn unigolion sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif. Hefyd, mae cyfranogiad yn y broses graffu yn elfen bwysig. Rwy'n teimlo y bydd cyflwyno Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgrwtini yn gam positif i'r cyfeiriad cywir drwy ffurfioli'r broses er mwyn i'r cyhoedd allu mynegi eu barn yn agored mewn Pwyllgorau Sgrwtini. Yn y lle cyntaf, hoffwn ddiolch i Aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio am eu cyfraniadau a'u hymrwymiad diflino i waith y Pwyllgor sy'n gwneud cyfraniad pwysig i wireddu Cynllun y Cyngor a'i flaenoriaethau gwelliant, ac wrth gynnal safonau ein gwasanaethau cyhoeddus. Mae'n bleser gennyf ddarparu trosolwg a blas o'r gwaith y mae'r Pwyllgor wedi ymgymryd ag o yn ystod y 12 mis diwethaf. Mae'r Pwyllgor wedi gwneud argymhellion teg a chadarn i'r Pwyllgor Gwaith ar sawl pwnc a maes allweddol dros y cyfnod hwn, a gwaith partneriaid yr Awdurdod:

- Gwaith craffu o'r cydweithio llwyddiannus sy'n bodoli rhwng y **Cyngor, y Bwrdd Iechyd a sefydliadau megis Medrwn Môn**, gyda ffocws ar sicrhau eu bod yn cefnogi oedolion bregus yn ein cymunedau, a bod gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o safon yn cael eu darparu. Gwelwyd prosiectau llwyddiannus rhwng y sefydliadau megis y gwasanaeth Gofal Nos (*Night Owls*) rhwng yr **Awdurdod** ac **Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwylans Cymru** sy'n lliniaru'r pwysau ar y gwasanaeth ambiwlans ac yn parhau i ofalu a thrin unigolion bregus heb iddynt orfod mynd i'r ysbyty. Bydd y gwaith craffu pwysig hwn yn parhau yn ystod 2020/21.
- **Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd (BCG)** – Mae'r Pwyllgor yn arwain ar y gwaith o graffu ar waith y Bwrdd sy'n bartneriaeth rhwng Gwynedd a Môn, gan gynnwys y gwaith o wireddu Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn, a'r trefniadau llywodraethiant. Cafwyd enghraifft o waith craffu da gydag Aelodau yn holi am y risgiau sy'n wynebu'r Bwrdd, a'r camau lliniaru arfaethedig fydd yn cael eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r rhain. Mae'r gwaith o herio'r Bwrdd wedi bod yn effeithiol gyda chamau gweithredu yn deillio o gyfarfodydd, sy'n cefnogi'r gwaith o wella perfformiad a chanlyniadau'r Bwrdd.
- **Perfformiad ysgolion** – Mae gan y Pwyllgor gyfraniad allweddol o ran helpu'r Gwasanaeth Dysgu i wella perfformiad ysgolion, ac wedi craffu ar Adroddiad Safonau Ysgolion a gwaith GwE ar yr Ynys yn ystod y flwyddyn. Mae gwaith a chyfraniad y Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion yn allweddol o ran monitro perfformiad ysgolion a'u dwyn i gyfrif. Mae Aelodau o'r Panel yn ymweld ag ysgolion cynradd ac uwchradd cyn iddynt ddod gerbron y Panel er mwyn cael trosolwg cynhwysfawr o'r ysgolion cyn iddynt graffu ar berfformiad. Drwy hyn mae'r Panel wedi bod yn herio ysgolion unigol yn gadarn a sicrhau bod Penaethiaid a Llywodraethwyr Ysgolion yn atebol am berfformiad ysgolion. Mae gan Aelodau'r Panel ddealltwriaeth o'r risgiau a'r heriau sy'n wynebu ysgolion unigol i'w cynorthwyo i graffu ar ddata a pherfformiad ysgolion. Bu i'r Panel gymryd rhan yn y prosiect cydweithio ar safonau ar draws 4 ysgol gynradd gyda'r Panel yn cael cyfle i arsylwi gwaith disgyblion a oedd yn fodel unigryw o gydweithio a dyma enghraifft o'r Cyngor yn ymgymryd â gweithgaredd craffu

arloesol.

- **Partneriaethau eraill** – Mae'r Pwyllgor wedi craffu ar amrywiol adroddiadau sy'n elfen greiddiol a phwysig o sicrhau bod gwaith partneriaethol yn ychwanegu gwerth at waith y Cyngor. Bu'r Pwyllgor yn craffu ar Adroddiad Blynnyddol Bwrdd Partneriaeth Gogledd Cymru, Adroddiad Blynnyddol Partneriaeth Diogelwch Cymunedol, ac Adroddiad Diogelu Corfforaethol (gan sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei swyddogaethau mewn modd sy'n diogelu ac yn hyrwyddo lles plant ac oedolion a all fod mewn perygl). Hefyd, mae nifer o bartneriaid wedi bod gerbron y Pwyllgor gan gynnwys yr **Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru**, ac **Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwylans Cymru**, a bu cwestiynu a chraffu manwl gan yr Aelodau ar eu gwaith ar yr Ynys er mwyn sicrhau gwasanaethau cyhoeddus o'r radd flaenaf i drigolion Môn.

Bu i'r Pwyllgor graffu ar gynigion **Trawsnewid Cyfleon Dydd Anableddau Dysgu** – ystyriwyd cynigion ar gyfer gwasanaethau'r dyfodol a'r angen i ddatblygu cyfleoedd cynaliadwy drwy foderneiddio gwasanaethau. Bu i'r Pwyllgor gyflwyno argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith, a gafodd effaith ar y penderfyniad terfynol drwy ddiwygio'r cynigion y mae'r Cyngor yn mynd i ymgynghori arnynt.

Hoffwn ddiolch i holl aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio ac aelodau'r Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion am y gwaith tîm effeithiol dros y flwyddyn ddiwethaf, am eu gwaith craffu manwl sy'n amlwg yn cael effaith ar benderfyniadau'r Cyngor, ac sy'n sicrhau bod buddiannau trigolion Môn yn ganolog ym mhopeth a wna'r Cyngor.

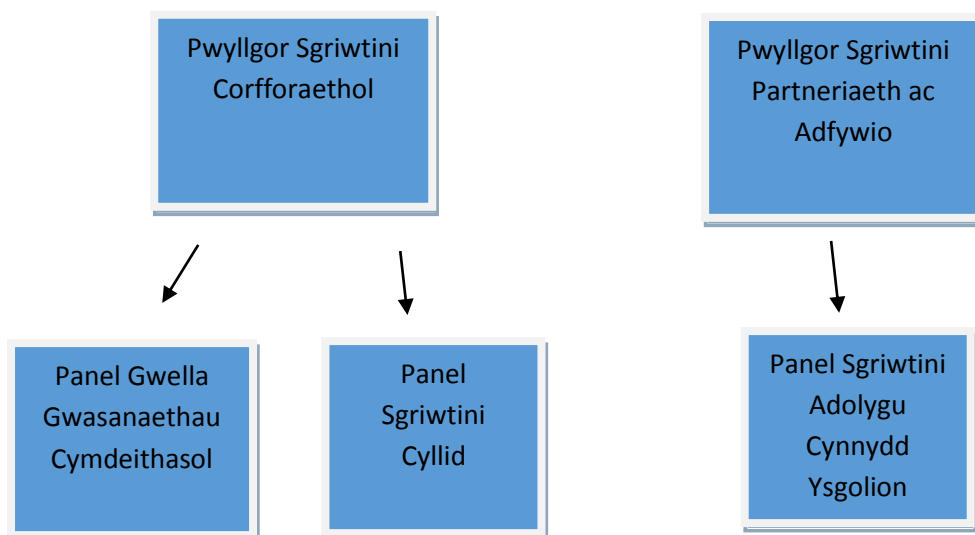
Cynghorydd Gwilym O Jones

(Cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio)

2.0 EIN STRWYTHUR LLEOL

Mae pwyllgorau sgrwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yng Nghymru yn gweithredu. Eu prif bwrpas ydy dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliannau, gweithredu fel llais y gymuned a chwarae rhan yn y gwaith o ddatblygu ac adolygu polisiâu. Trafodir crynodeb o'r cyd-destun polisi cenedlaethol yn **ATODIAD 1**.

2.1 Mae ein strwythur lleol yn cynnwys 2 bwyllgor sgrwtini a thri phanel:

Rhoddir crynodeb o gylch gorchwyl ac aelodaeth ein pwyllgorau sgrwtini yn **ATODIAD 2**.

3.0 TAITH DDATBLYGU SGRIWTINI YN LLEOL

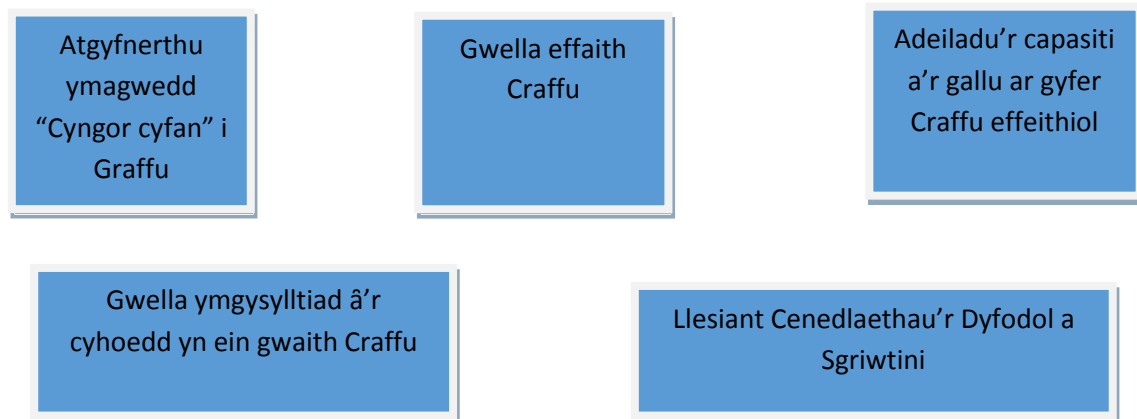
3.1 Mae swyddogaeth sgrwtini y Cyngor wedi bod drwy daith wella dros y ddwy flynedd ddiwethaf yn sgil comisiynu'r Ganolfan Graffu Gyhoeddus i adolygu ein trefniadau sgrwtini yn lleol (Rhagfyr, 2017). Mae'r rhaglen wella a roddwyd mewn lle o ganlyniad i'r adolygiad wedi dirwyn i ben bellach ac mae rhaglen ddatblygu yn awr yn ei lle mewn cyd-destun gwella parhaus. Bu i'r adolygiad ddarparu sylfaen gref i ddatblygu rôl craffu o fewn y Cyngor, a'i gwella, gan sicrhau bod Aelodau'r Pwyllgorau Sgrwtini yn chwarae rôl flaenllaw o ran blaenoriaethau gwelliant y Cyngor, ac yn cefnogi dull cadarn ac effeithiol o wneud penderfyniadau, ac yn parhau i esblygu mewn modd cadarnhaol. Mae'r sylfeini cadarn hyn bellach yn sail i'r rhaglen ddatblygu sy'n gyrru gwelliannau a datblygiadau ar gyflymder priodol.

3.2 Themâu ein Rhaglen Ddatblygu

Eto eleni, mae ein rhaglen ddatblygu wedi blaenoriaethu nifer o themâu allweddol (ceir crynodeb ohonynt isod), er mwyn darparu fframwaith cadarn i:

- Esbonio rôl a chyfraniad Sgrwtini i drefniadau llywodraethiant y Cyngor
- Nodi'r camau y mae angen eu cymryd yn y tymor byr a'r tymor canol er mwyn gwella Sgrwtini ymhellach.

SIWRNAI DDATBLYGU SGRIWTINI: THEMÂU ALLWEDDOL

Rydym yn ddiweddar wedi mabwysiadu rhaglen ddatblygu sy'n darparu fframwaith lleol ar gyfer parhau â'n siwrnai Sgrwtini. Ym Mharagraff 5 isod, ceir crynodeb o'r cynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiwethaf ac mae'n cychwyn mesur effaith y gwelliannau a wnaed gennym.

3.3 Adolygiad o Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gan Swyddfa Archwilio Cymru

Cynhaliodd Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) adolygiad o drefniadau craffu awdurdodau lleol ar waith y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ym mis Hydref 2019. Roedd yr adroddiad yn un cadarnhaol gydag agweddau o arfer dda. Nodwyd dau argymhelliad i wella'r trefniadau craffu presennol sef:

1. bod BGCau a chyrrff cyhoeddus yn defnyddio canfyddiadau'r Papur Trafod: Chwe thema i helpu i wneud craffu'n 'Addas ar gyfer y Dyfodol' gan Archwilydd Cyhoeddus Cymru i adolygu eu perfformiad presennol a nodi ble y mae angen iddynt gryfhau trefniadau a gweithgarwch trosolwg.
2. bod BGCau yn sicrhau bod pwyllgorau craffu'n ymgysylltu'n ddigonol ag ystod ehangach o randdeiliaid perthnasol sy'n gallu helpu i ddwyn BGCau i gyfrif.

O ganlyniad, aethpwyd i'r afael â'r argymhellion hyn mewn modd rhagweithiol, ac mae'r cynnydd a wnaed wedi'i amlinellu yn y tabl Effaith Taith Ddatblygu Craffu ar gyfer 2019.20 ym mharagraff 4.3 o'r adroddiad hwn.

4 ASESU EFFAITH SGRIWTINI

4.1 Llwyddodd Sgriwtini i sicrhau nifer o **allbynnau** pwysig yn ystod y flwyddyn sirol ddiwethaf sy'n mynd rhywfaint o'r ffordd tuag at ein cynorthwyo i asesu'r effaith y mae'r swyddogaeth wedi ei chael yn lleol:

- **Cyfarfodydd pwyllgor** – cynhaliwyd 20 o gyfarfodydd pwyllgorau sgriwtini yn ystod 2019/20.

Pwyllgor	Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd
Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	10
Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio	10

Mae trefniadau cadarn wedi cael eu sefydlu hefyd i sicrhau bod cadeiryddion y pwyllgorau sgriwtini yn rhoi adborth yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith ar faterion sydd wedi cael eu hystyried gan y ddau bwyllgor.

- **Cyfarfodydd y Paneli Sgriwtini** – cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd o'r 3 phanel sgriwtini yn ystod 2019/20.

Panel	Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd
Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol	8
Panel Sgriwtini Cyllid	7
Panel Sgriwtini Adolygu Cynnydd Ysgolion	7

Mae gweithrediad y paneli hyn wedi cael ei sefydlu'n gadarn drwy:

- ✚ Sefydlu trefniadau llywodraethiant cadarn i gefnogi pob panel
- ✚ Sicrhau ffocws / cylch gorchwyl a rhaglen waith clir ar gyfer y paneli
- ✚ Sefydlu proses adrodd / uchafu er mwyn sicrhau yr adroddir ar waith y paneli sgriwtini yn chwarterol i'r ddau Riant Bwyllgor, gyda Chadeiryddion y Paneli yn cynnig argymhellion ar gynlluniau neu benderfyniadau arfaethedig
- ✚ Sicrhau'r cyflymder priodol ar waith y paneli, sy'n cydymffurfio â blaenoriaethau corfforaethol, a chraffu manwl ar bynciau hollbwysig i'r Cyngor.

- **Blaen raglenni gwaith** – mae'r arfer o flaen raglennu gwaith wedi hen sefydlu ac mae hynny'n atgyfnerthu gwaith y ddau bwyllgor sgriwtini. Mae'r rhaglenni hyn yn bwysig o ran cynorthwyo aelodau pwyllgorau sgriwtini i flaenoriaethu eu gwaith ac maent yn cael eu trafod

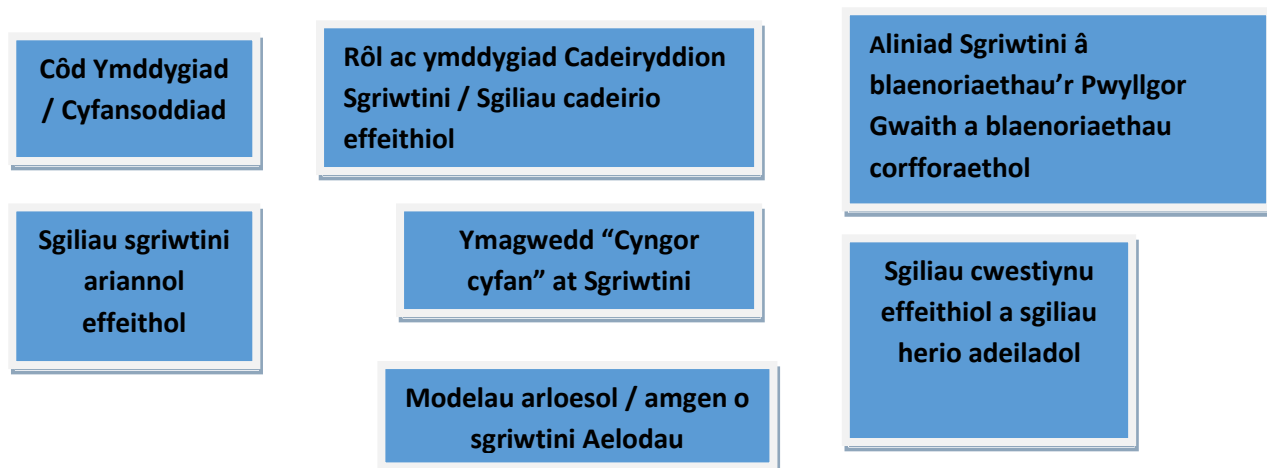
gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth, ac yn cael eu trafod yn y Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Sgrwtini. Mae'r naill bwyllgor a'r llall yn adolygu cynnwys eu blaen raglenni gwaith yn rheolaidd, ac mae'r Blaen Raglenni Gwaith yn eitem sefydlog ar raglen y ddau Bwyllgor, er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol ac er mwyn cadw ar y blaen â blaenoriaethau lleol. Mae ein trefniadau blaen raglennu gwaith bellach yn canolbwyntio fwyfwy ar:

- i. Agweddau strategol
- ii. Ymgysylltiad dinasyddion / rhanddeiliaid eraill a chanlyniadau
- iii. Blaenoriaethau Cynllun y Cyngor a'r rhaglen drawsnewid gorfforaethol ar gyfer 2017/2022
- iv. Risgiau
- v. Gwaith archwilio, arolygu a rheoleiddio
- vi. Materion ar flaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith.

- **Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion** - mae'r Fforwm wedi'i hen sefydlu ac yn parhau i gwrdd bob mis. Ystyrir y Fforwm yn gyfrwng pwysig i oruchwylio rhaglenni gwaith y pwyllgorau sgrwtini ac i gyd-drafod y blaenoriaethau â Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini. Mae hefyd yn cymryd y cyfrifoldeb am arwain ar y gwaith o ddatblygu swyddogaeth drosolwg a sgrwtini'r Cyngor a'i gwella'n barhaus. Mae rôl y Fforwm yn cynnwys sgysiau misol rhwng y Pwyllgor Gwaith (Arweinydd), Cadeiryddion/Is-gadeiryddion Sgrwtini a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth (Prif Weithredwr) er mwyn sicrhau gwell aliniad rhwng rhaglenni gwaith.

- **Datblygu, hyfforddi a chefnogi Aelodau** – drwy:

✚ Sefydlu rhaglen ddatblygu raddol, wedi'i theilwro'n arbennig sy'n canolbwyntio ar elfennau allweddol llywodraethiant / sgrwtini:

✚ Cynnal sesiynau briffio misol ar gyfer rhannu gwybodaeth / codi ymwybyddiaeth Aelodau Sgrwtini ar faterion allweddol (ee Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, rôl y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus). Hefyd, fel fforwm ar gyfer hunanasesiad Aelodau / adlewyrchu ar berfformiad sgrwtini.

- **Sgrwtini ar draws maes ehangach** – ymagwedd ehangach tuag at sgrwtini gan Aelodau wedi cael ei datblygu yn ystod y flwyddyn drwy:
 - i. Gynllunio ymlaen yn effeithiol er mwyn sicrhau bod aliniad rhwng y pynciau a drafodir mewn sesiynau briffio i Aelodau, paneli sgrwtini a chyfarfodydd o'r pwyllgorau sgrwtini llawn
 - ii. Sicrhau adroddiadau cadarn, lefel uchel ac amserol i'r pwyllgorau sgrwtini gan ddwyn sylw at unrhyw lithriad yn ôl yr angen

- iii. Datblygu ystod y pynciau a drafodir mewn sesiynau briffio Aelodau i gefnogi Craffu a sicrhau bod gwybodaeth ar gael i Aelodau ar bynciau strategol a thrawsnewid.
- **“Cau’r cylch Sgrwtini”** – drwy sefydlu trefniadau cadarn i:
 - i. Adrodd ar gynnydd neu uchafu materion o:
 - ✚ Baneli sgrwtini i’r rhiant bwyllgorau
 - ✚ Bwyllgorau sgrwtini i’r Pwyllgor Gwaith
 - ✚ Y byrddau rhaglen corfforaethol i’r pwyllgorau sgrwtini.
 - ii. Galluogi ac annog hunan-ddadansoddiad ac adlewyrchiad gan Aelodau Sgrwtini er mwyn nodi cryfderau a meysydd ar gyfer datblygiad / ffocws pellach.
- **Sgrwtini a Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol** – datblygu rôl Sgrwtini drwy:
 - ✚ Sicrhau bod Aelodau’n canolbwyntio ar y 5 ffordd i lunio cwestiynau
 - ✚ Gweithredu’r templed ar gyfer adroddiadau sgrwtini, sy’n rhoi llesiant cenedlaethau’r dyfodol wrth ei wraidd
 - ✚ Codi ymwybyddiaeth a rhoi gwybodaeth i Aelodau mewn sesiynau briffio a datblygu
 - ✚ Adolygu’r cynnydd a wnaed o ran datblygu rôl sgrwtini yn erbyn arfer orau
 - ✚ Sefydlu fframwaith i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a phartneriaethau allweddol.
- **Ymgysylltiad dinasyddion â Sgrwtini** – datblygu datganiad polisi fel y sylfaen ar gyfer datblygu ymhellach ein prosesau ymgysylltu gyda dinasyddion drwy sgrwtini Aelodau a sefydlu camau i sicrhau y gwrandewir ar lais dinasyddion wrth wneud penderfyniadau yn lleol. Mae’r ddau Bwyllgor Sgrwtini ynghyd â’r Pwyllgor Gwaith wedi cymeradwyo Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgrwtini, a bydd yn cael ei fabwysiadu ar yr amod y bydd y Cyngor Llawn yn ei gymeradwyo ym mis Medi, 2020. Amcan y Protocol yw cryfhau ymhellach ar ein trefniadau ymgysylltiad drwy osod fframwaith cadarn yn ei le. Bydd y Protocol yn sicrhau y bydd llais pobl a chymunedau Môn yn cael eu clywed ac yn cael eu cynnwys fel rhan o’r broses o wneud penderfyniadau, a sicrhau bod proses eglur a hwylus i’r cyhoedd allu rhannu eu barn gyda’r Pwyllgorau Sgrwtini.

Mesur canlyniadau:

- 4.2 Mae sefydlu ac asesu effaith Sgrwtini yn heriol oherwydd nid yw **canlyniadau** gweithgareddau trosolwg a sgrwtini bob amser yn weladwy ac nid oes modd yn aml eu mesur mewn modd systematig. Ymhellach, nid yw’n hawdd mesur gallu’r swyddogaeth sgrwtini i ddylanwadu ar y sawl sy’n gwneud penderfyniadau drwy drafodaeth a dadl. Fodd bynnag, ceir rhai enghreifftiau ble mae mewnbwn sgrwtini wedi ychwanegu gwerth ac / neu wedi dylanwadu ar y modd y mae cynigion wedi cael eu gweithredu gan y Cyngor:

Canlyniadau Craffu Cyffredinol

- **Blaen raglenni gwaith** – mae rhaglenni gwaith sgrwtini bellach yn rhaglenni treigl sy’n canolbwyntio ar ansawdd y gwaith craffu gyda llai o eitemau’n cael eu cynnwys er mwyn ychwanegu gwerth. Mae ein trefniadau hefyd yn sicrhau aliniad rhwng rhaglenni gwaith y Pwyllgorau Sgrwtini a rhaglenni gwaith y Pwyllgor Gwaith a’r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, ac mae’r rhaglenni gwaith yn eitemau sefydlog ar raglenni’r ddau Bwyllgor Sgrwtini.

Canlyniad: rhaglen waith dreigl ar gyfer pwyllgorau sgrwtini wedi'i halinio â blaenoriaethau corfforaethol.

- **Datblygiad, hyfforddiant a chefnogaeth i Aelodau** – mae sicrhau bod gan Aelodau Etholedig sydd ynghlwm â Sgrwtini y sgiliau a'r gallu i ymgymryd â'r gwaith yn elfen hollbwysig o drefniadau craffu'r Cyngor. Mae Cynllun Hyfforddi a Datblygu Aelodau yn bodoli sy'n cynnwys elfennau megis cadeirio cyfarfodydd, penderfynu er lles cenedlaethau'r dyfodol (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015), ac mae modiwl e-ddysgu 'Cyflwyniad i Graffu' ar gael i'r holl aelodau etholedig. Mae'r sesiynau briffio Aelodau misol yn sesiynau datblygu anffurfiol, ac yn fodd iddynt dderbyn gwybodaeth sy'n eu cynorthwyo i graffu.

Canlyniad: Mae Aelodau sy'n ymwneud â'r broses Sgrwtini yn meddu ar y sgiliau a'r cymwyseddau cywir ac maent yn gallu cael mynediad i'r cyfleoedd hyfforddiant a datblygiad y maent eu hangen er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol (**penderfyniadau gwell**).

- **Ymgysylltiad a chyfraniad dinasyddion** – roedd mewnbyn sgrwtini i'r rhaglen **moderneiddio ysgolion** (ardal Llangeftni) yn cynnwys ymgysylltiad uniongyrchol â llywodraethwyr ysgolion, rhieni a chymunedau lleol yn y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol, a chyfraniadau ganddynt, gyda hynny'n ychwanegu gwerth at y broses gwneud penderfyniadau. Cafwyd cyfraniadau gan Aelodau Etholedig lleol o ran y **Rhaglen Trawsnewid Cyfleon Dydd Anableddau Dysgu** yn y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio a oedd yn mynegi pryderon ar ran y gymuned, ac yn sicrhau bod eu lleisiau yn cael eu clywed yn y broses hon o benderfynu ar ddatblygu'r ddarpariaeth bresennol. Yn sgil eu cyfraniadau bu i sylwadau Craffu ddylanwadu'n uniongyrchol ar eiriad yr argymhellion terfynol gerbron y Pwyllgor Gwaith i'w mabwysiadu.

Canlyniad: mae cyfraniad pobl leol a chydranddeiliaid eraill at y broses sgrwtini Aelodau wedi datblygu ymhellach ein gallu i sicrhau bod lleisiau pobl leol yn cael eu clywed fel rhan o'r broses gwneud penderfyniadau (**ymgysylltu'n well â'r cyhoedd**). Hefyd, sylfaen gref ar gyfer gwella canlyniadau ar gyfer y cyhoedd.

- **Hunan werthusiad; Mesur effaith sgrwtini** - yn dadansoddi effaith y daith wella a'r themâu allweddol a amlinellwyd fel rhan o'r daith hon, sef; Atgyfnerthu ymagwedd Cyngor cyfan i Graffu; Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Sgrwtini; Gwella effaith craffu; Adeiladu'r capasiti a'r gallu ar gyfer craffu; Gwella ymgysylltu â'r cyhoedd yn ein gwaith craffu. Fel rhan o'r asesiad pwysleisiwyd y llwyddiannau craffu diweddar, a'r meysydd i'w gwella ymhellach i lywio'r gwaith craffu. Nodwyd bod lefel dealltwriaeth yr Aelodau o gymhlethdodau amrywiol wasanaethau'r Cyngor wedi cynyddu'n aruthrol dros y flwyddyn.

Craffu Cyllidol

- **Y broses o osod y gyllideb ar gyfer 2020/21** - mae ymagwedd fwy strategol sy'n seiliedig ar ganlyniadau ac ar arfer orau wedi'i sefydlu'n lleol mewn perthynas â gosod y gyllideb. Mae'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol wedi bod yn canolbwyntio ar nifer o faterion allweddol ac wedi cyflwyno argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith o ran gosod y gyllideb ar gyfer 2020/21. Mae'r Panel Sgrwtini Cyllid wedi chwarae rôl bwysig yn y broses hon hefyd drwy graffu ar y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb refeniw a chyllideb gyfalaf a'r cynigion terfynol. Bu i argymhellion a sylwadau Craffu ddylanwadu ar benderfyniadau terfynol y Cyngor. Hefyd, bu i'r Panel Sgrwtini Cyllid ymgymryd â gwaith craffu manwl o ran ystyried pennu'r dreth gyngor mewn modd sy'n gwarchod gwasanaethau'r Cyngor a sicrhau darpariaeth ar gyfer y risgiau anodd eu mesur, ac sy'n fforddiadwy i'r cyhoedd. I grynhoi, bu i'r Panel a'r Pwyllgor ychwanegu gwerth at y broses gwneud penderfyniadau

Canlyniad: ymagwedd fwy systematig o sgrwtini ariannol ac fel rhywbeth sy'n hanfodol ar gyfer sicrhau rheolaeth a llywodraethiant ariannol cadarn.

- **Monitro Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf** - Mae'r Panel yn craffu ac yn monitro cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn chwarterol gan ganolbwyntio ar y meysydd gorwariant ac ymdrin ag unrhyw bwysau ariannol. Yn ogystal â hyn, mae'r Panel yn derbyn cyflwyniadau gan wasanaethau sy'n wynebu pwysau ariannol sylweddol ac sy'n gorwario er mwyn adnabod unrhyw fesurau lliniaru posibl. Mae'r Panel wedi craffu ar Strategaeth Creu Incwm y Cyngor er mwyn sicrhau'r effaith fwyaf.
- Rydym yn parhau i weithio ochr yn ochr â CIPFA Cymru i ddatblygu ein taith sgrwtini cyllid gyda CIPFA Cymru yn darparu arweiniad a chyngor proffesiynol fel ffrind beirniadol. Bwriedir adeiladu ar y sylfeini cadarn yma a pharhau i ddatblygu'r swyddogaeth craffu cyllidebol o fewn y Cyngor. Cynhaliwyd gweithdy datblygu yn amlinellu rôl y Swyddog A151 o fewn y Cyngor a chyfraniad gan CIPFA Cymru yn manylu ar rôl craffu cyllidol- egwyddorion a phroses, er mwyn cyfoethogi gwybodaeth yr Aelodau a rhoi'r sgiliau angenrheidiol iddynt graffu ar yr ochr gyllidebol. Bu'r gweithdy yn gyfle i adnabod blaenoriaethau wrth symud ymlaen a meysydd datblygu ar gyfer y Panel er mwyn cael rhagor o ddylanwad ac effaith.

Canlyniadau:

- Dull mwy systematig at graffu cyllidol sy'n seiliedig ar ganlyniadau gan wneud cyfraniad cadarn a phwysig at reolaeth ariannol a threfniadau llywodraethu.
- Gweithredu mesurau lliniaru effeithiol ychwanegol wrth ymateb i heriau ariannol yn y Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaeth Dysgu.

Craffu ar Wasanaethau Cymdeithasol

- **Panel Sgrwtini Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol** - Mae'r Panel hwn yn awr wedi cyfuno Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion o dan ymbarél Gwasanaethau Cymdeithasol er mwyn galluogi fforwm cadarn i graffu ar holl agweddau gwaith y gwasanaeth cyfan. Mae'r Panel wedi bod yn craffu ar gynnydd y cynllun gwella Oedolion a'r cynllun datblygu gwasanaethau plant, ac wedi derbyn diweddariadau chwarterol ar argymhellion Arolygiaeth Gofal Cymru. Mae'r gwaith hwn hefyd wedi cynnwys Aelodau'r Panel yn derbyn sesiynau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth er mwyn cyfoethogi eu gwybodaeth am y maes a'r heriau a thrwy hynny datblygu ymhellach ar eu sgiliau craffu yn y maes gofal cymdeithasol. Gwelwyd Ymweliadau Laming yn parhau fel proses allweddol i'r Aelodau graffu ar agweddau o'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae craffu ar berfformiad y gwasanaethau cymdeithasol hefyd yn elfen sylweddol o raglen waith y Panel. Mae'r ffrwd waith hon wedi arwain at y canlyniadau positif isod:

Canlyniadau:

- ✚ Tîm o Aelodau sydd wedi datblygu gwybodaeth lefel uchel am gymhlethdodau a heriau y mae'r gwasanaethau cymdeithasol yn eu hwynebu ynghyd â lefel o arbenigedd yn y maes gwasanaeth hwn.
- ✚ Creu amodau sy'n ffafriol i Sgrwtini effeithiol, e.e. bu gwelliant go iawn yn lefel a dyfnder y cwestiynu gan y Panel sy'n herio ond yn hyrwyddo gwelliannau parhaus.
- ✚ Gweithgareddau Sgrwtini sy'n cael eu cynllunio'n dda, sy'n effeithlon ac yn wrthrychol ac yn seiliedig ar dystiolaeth o amrediad o ffynonellau gan gynnwys ymgymryd ag Ymweliadau Safle a siarad â defnyddwyr gwasanaeth sy'n rhoi mewnwelediad clir o safon y ddarpariaeth er mwyn craffu ar y maes.
- ✚ Aelodau Etholedig sydd â gwell dealltwriaeth o gymhlethdodau a risgiau yn y Gwasanaethau Cymdeithasol fel y gellir craffu'n fwy effeithiol, dal pobl i gyfrif a nodi blaenoriaethau wrth symud ymlaen o ganlyniad i'r amrediad o ffynonellau sydd ar gael iddynt.

- ✚ Trosolwg eang o berfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol - ariannol a pherfformiad yn erbyn y Cynllun Gwella.

(penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell)

Craffu ar y maes Addysg

- **Monitro Perfformiad Ysgolion** – Mae Sgriwtini yn chwarae rhan weithredol yn y broses o fonitro ac annog gwelliant o ran perfformiad ysgolion a Gwasanaeth Dysgu'r Cyngor. Ers mis Mai 2019, mae Aelodau'r Panel Sgriwtini Adolygu Cynnydd Ysgolion wedi:
 - Cyfarfod â Phenaethiaid a Chadeiryddion Llywodraethwyr dwy ysgol gynradd.
 - Cyfarfod ag athrawon â Phenaethiaid y Grŵp Arweinyddiaeth Clwstwr y Cyfnod Sylfaen sy'n ceisio cynorthwyo ysgolion i gryfhau eu perfformiad yn y Cyfnod Sylfaen.
 - Derbyn gwybodaeth am berfformiad ysgolion gan y Gwasanaeth Dysgu a swyddogion y Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion ar gyfer Gogledd Cymru (GwE).
 - Mynychu gweithgareddau cysgodi GwE a'r Gwasanaeth Dysgu; gan gynnwys gweithgareddau gwaith clwstwr, ysgolion unigol, wedi mynychu sawl sesiwn hyfforddiant a gynhaliwyd gan GwE, ac wedi monitro safonau drwy ymweld ag ysgolion unigol ac yng nghyfarfodydd y Panel ei hun.
 - Monitro gweithrediad Cynllun Gweithredu'r Gwasanaeth Dysgu.
 - Cyfarfod ag un o Archwilwyr Ysgolion Estyn, ble soniwyd am gyfraniad gwerthfawr y Panel o ran cynnal safonau addysg ym Môn.
 - Cynnal ymarfer hunanwerthuso
 - Cyflwyno adroddiadau cynnydd amserol i'r rhant bwyllgor.

Cynhaliwyd Gweithdy Datblygu i benderfynu ar flaenoriaethau a meysydd datblygu a hefyd llywio rhaglen waith y Panel mewn modd effeithiol. Penderfynwyd i barhau â'r drefn o fonitro safonau mewn ysgolion, a chysgodi GwE a'r Gwasanaeth Dysgu, a rhoi trefniadau i gau'r cylch i gyfraniad y Panel gyrraedd y rhant Bwyllgor/ Pwyllgor Gwaith. Teimlwyd bod angen cryfhau ymhellach ar rôl Aelodau Etholedig fel llywodraethwyr ysgol (cyfaill beirniadol).

Derbyniwyd sylwadau calonogol gan Bennaeth ysgol gynradd ar ôl iddo ddod gerbron y Panel a nododd bod y gwaith o gydweithio â'r Panel wedi bod yn gadarnhaol a gwerthfawr i'r ysgol. Nododd ei fod wedi gallu dangos tystiolaeth o'r gwaith cydweithio rhwng yr ysgol a'r Panel i Arolygwyr Estyn fel rhan o'r trafodaethau a arweiniodd at yr ysgol yn cael ei thynnu o'r categori Gwelliant Sylweddol.

Canlyniadau:

- ✚ Y Penaethiaid a Chadeiryddion y Cyrff Llywodraethu sydd yn y pen draw yn gyfrifol am berfformiad ysgolion. Fodd bynnag, mae craffu adeiladol gan y Panel a'r Pwyllgor yn ystod y cyfnod hwn wedi cyfrannu tuag at wella addysg ar yr Ynys.
- ✚ Mae gan Aelodau'r Panel ddealltwriaeth gadarn o gymhlethdodau a risgiau ysgolion sy'n gymorth mawr iddynt wrth graffu'n effeithiol ar berfformiad ysgolion unigol, eu dal i gyfrif gan fod ganddynt wybodaeth gyflawn am safonau ysgolion a'r cyd-destun ehangach mae'r ysgolion yn gweithredu y tu mewn iddo.

Craffu Partneriaethol

- **Cydweithio gyda phartneriaid allweddol**

Mae craffu'r gwaith o gydweithio rhwng y Cyngor a sefydliadau cyhoeddus eraill yn hollbwysig, ac mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn tanlinellu'r angen i gryfhau craffu ar bartneriaethau ymhellach. Mae'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio wedi craffu ar nifer o bartneriaid yn ystod y flwyddyn ddinesig ddiwethaf, gan gynnwys: Awdurdod Tân Achub Gogledd Cymru, Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd a Heddlu Gogledd Cymru, Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwlans Cymru, a Gwasanaeth Cynllunio Argyfwng Rhanbarthol Gogledd Cymru i enwi rhai ohonynt.

Canlyniadau:

- ✚ Sicrhau bod partneriaid yn cydweithio i fodloni'r ymrwymïadau statudol i weithio gyda'i gilydd. Cafodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio sicrwydd bod partneriaid yn gweithredu'n effeithiol ar yr Ynys, a bod y gwasanaethau a gynigir o safon ac yn bodloni anghenion y boblogaeth leol.
- ✚ Mae Aelodau'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio wedi datblygu eu gwybodaeth a byddent mewn sefyllfa gryfach i ddarparu sgriwtini effeithiol drwy fonitro rheolaidd wrth symud ymlaen.
- ✚ Mae blaen raglen waith y Pwyllgor wedi aeddfedu, ac mae'r Aelodau yn meddu ar wybodaeth drylwyr a datblygedig am waith partneriaethol y Cyngor. Hefyd, mae'r cwestiynau craffu yn cynnig her i'r gwaith partneriaethol, ac yn fodd o sicrhau bod y gwaith partneriaethol yn cyfrannu at gyflawni Cynllun y Cyngor, ac yn cynnig gwasanaethau o'r radd flaenaf i drigolion Môn.

- **Craffu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Môn a Gwynedd**

Sefydlwyd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Môn a Gwynedd yn 2016 yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n pwysleisio'r angen i graffu ar bartneriaethau, a'r angen i gyrff cyhoeddus gydweithio er mwyn sicrhau gwell canlyniadau nawr ac yn y dyfodol. Craffwyd ar gynnydd ar wireddu'r Cynllun Llesiant ar 10 Mawrth, 2020.

Parhaodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio i graffu ar y bartneriaeth bwysig hon yn ystod y cyfnod hwn.

Canlyniadau:

- ✚ Craffu ar strwythur llywodraethu a threfniadau darparu'r BGC. Cafodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio sicrwydd fod y trefniadau llywodraethu yn cydymffurfio â gofynion statudol, ac nid oes angen unrhyw newidiadau ar hyn o bryd.
- ✚ Bu i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio graffu ar gyflymder gweithredu ffrydiau gwaith y Cynllun Llesiant, a derbyniodd gadarnhad o'r prif risgiau a'r mesurau lliniaru, a'r camau ymarferol y mae'r Bwrdd yn eu cymryd er mwyn integreiddio eu blaenoriaethau i mewn i gynlluniau a strategaethau cyrff cyhoeddus eraill.

Mesur Effaith ein Siwrnai Ddatblygu:

4.3 Mae'r tabl isod yn crynhoi effaith rhai o'n meysydd datblygu allweddol ar gyfer 2019/20:

EFFAITH TAITH DDATBLYGU CRAFFU

Maes Blaenoriaeth	Sut	Canlyniad
Gweledigaeth ar gyfer Craffu	Rydym wedi sicrhau dull Cyngor cyfan at sgrwtini. Mae gan y Cyngor Bencampwr Sgrwtini er mwyn sicrhau amgylchedd cefnogol er mwyn i sgrwtini lwyddo. Sylfeini cadarn wedi'u gosod gan Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Sgrwtini i wella canlyniadau ar gyfer y cyhoedd, gwell penderfyniadau a llywodraethiant.	Tystiolaeth → cynnydd yn hyder yr Aelodau; gwell sgrwtini mewn pwyllgorau; strategaeth gwestiynu; ansawdd cyfraniadau'r Aelodau yng ngwaith paneli ac aeddfedrwydd y strategaethau cwestiynu; teimlad o Dîm Sgrwtini ymysg y rhan fwyaf o'r Aelodau. <i>(penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell)</i>
Blaen raglenni gwaith Sgrwtini	Wedi datblygu ymhellach ein trefniadau a rhoi mwy o bwyslais ar: • agweddau strategol • ymgysylltu â'r cyhoedd • blaenoriaethau Cynllun y Cyngor (2017/22), a rhaglenni trawsnewid corfforaethol • risgiau • gwaith archwilio, ymchwiliad a rheoleiddio • Eitemau sydd ar flaen raglenni gwaith y Pwyllgor Gwaith. • Wedi datblygu blaen adroddiad ar gyfer y rhaglen waith sy'n cael ei gyflwyno ym mhob Pwyllgor Sgrwtini.	Rhaglenni gwaith treigl sy'n canolbwyntio ar lai o eitemau er mwyn ychwanegu gwerthu, a chanolbwyntio ar ansawdd craffu. Aliniad – wedi sicrhau blaen gynllunio effeithio er mwyn cael aliniad rhwng pynciau a drafodwyd mewn sesiynau briffio Aelodau, paneli sgrwtini a chyfarfodydd pwyllgorau sgrwtini. Aliniad rhwng rhaglenni gwaith ar draws y Cyngor. Craffu wedi'i gynllunio'n dda, yn effeithiol ac yn wrthrchol. <i>(penderfyniadau gwell).</i>

	• Sgyrsiau alinio rhaglenni â'r Arweinydd a'r Prif Weithredwr yn y Fforwm Cadeiryddion/Is-gadeiryddion Sgriwtini (misol). • Trafodaeth fisol rhwng yr Arweinydd, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd a'r Rheolwr Sgriwtini. • Trafodaethau alinio rheolaidd → swyddogion sgriwtini a phenaethiaid gwasanaeth.	
Dulliau mwy arloesol o Sgriwtini	• Cyfraniad y Panel Sgriwtini – mae'r Paneli wedi bod yn fodd o graffu'n fanylach ar wasanaethau a phynciau penodol, ac yn adrodd i'r Pwyllgorau Sgriwtini er mwyn llywio penderfyniadau. Mae hyn wedi cynnwys adolygu a datblygu rhaglenni gwaith y Paneli. • Hunan-werthuso – Mae'r tri phanel yn cynnal hunan werthusiad yn rheolaidd ac yn adrodd ar gynnydd i'r ddau riant Bwyllgor er mwyn mesur llwyddiannau, ac er mwyn adnabod blaenoriaethau wrth symud ymlaen. • Craffu y tu allan i Bwyllgorau- mae'r sesiynau	Dulliau mwy arloesol o ymgymryd â gwaith craffu (cynnig SAC ar gyfer gwella), arwain at well canlyniadau a chael mwy o effaith. (penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell).

	briffio misol yn fodd o graffu ar feysydd allweddol y tu allan i gyfarfodydd ffurfiol, sy'n cynorthwyo'r Aelodau i graffu'n ddeallus ac yn gywrain yng nghyfarfodydd y Panel a'r Pwyllgorau Sgriwtini o ganlyniad.	
Templed Sgriwtini	Yn dilyn treialu templed sgriwtini newydd, sy'n cynnwys cwestiynau sgriwtini clir, cydymffurfiaeth â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), 2015, mae'r templed bellach yn weithredol ac wedi cael effaith ar ddyfnder y cwestiynu yn ystod cyfarfodydd.	Eglurder ynghylch rôl Sgriwtini → amcanion cryno, cwestiynau sgriwtini clir, cydymffurfiaeth â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. (penderfyniadau gwell)
Datblygiad, hyfforddiant a chefnogaeth i Aelodau	- Mae rhaglen ddatblygu sgriwtini wedi'i datblygu. - Mae sesiynau briffio misol yn cael eu cynnal sy'n cyd-fynd ag eitemau ar raglenni gwaith amrywiol Bwyllgorau. - Craffu cyllid-gweithdy datblygu wedi'i hwyluso gan CIPFA wedi'i gynnal ym mis Awst 2019.	- Egwyddorion a gwerthoedd ein gweledigaeth Sgriwtini yn amlygu eu hunain drwy ymddygiad Aelodau. - Strategaethau cwestiynu effeithiol ar waith . - Mae gan yr Aelodau sy'n ymwneud â Sgriwtini y sgiliau a'r cymwyseddau cywir. - Mae gan Aelodau Sgriwtini fynediad at gyfleoedd hyfforddiant a datblygu y mae angen iddynt eu cymryd er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol. (canlyniadau gwell, penderfyniadau gwell)

Ymgysylltu â'r Cyhoedd	Mae cyfarfodydd y Pwyllgorau Sgriwtini wedi cael eu hysbysebu ar gyfryngau cymdeithasol y Cyngor i'w hyrwyddo. Mae Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgriwtini wedi cael ei greu, a bydd yn cael ei weithredu yn amodol ar gymeradwyaeth y Cyngor llawn. Wedi sicrhau llais y cyhoedd fel rhan o faterion strategol; Trawsnewid Cyfleon Dydd Anableddau Dysgu a Rhaglen Moderneiddio Ysgolion.	(Gwell canlyniadau, gwell penderfyniadau, ymgysylltu'n well)
Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC)	Rhodddwyd rhaglen yn ei lle er mwyn mynd i'r afael â'r ddau argymhelliaid yn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae Rheolwr Rhaglen Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Môn a Gwynedd wedi cydweithio'n agos â swyddogaeth sgriwtini'r Cyngor; wedi cytuno ar amserlenni craffu, a'r meysydd i'w craffu (craffu ar wireddu'r Cynllun Llesiant, yr Adroddiad Blynnyddol, a'r trefniadau llywodraethu. Maent hefyd wedi cydweithio er mwyn ceisio alinio cylchoedd craffu i gyd-fynd â chyfarfodydd y Bwrdd. Mae'r BGC yn rhannu gwybodaeth a chofnodion	Craffu effeithiol ar waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, gyda dealltwriaeth a hyder yr Aelodau yn cynyddu o dderbyn adroddiadau rheolaidd ar gynnydd y gwaith. Cydymffurfiaeth â chanllawiau cenedlaethol. (ymgysylltu'n well)

	er mwyn sicrhau bod gan y pwyllgorau craffu y wybodaeth angenrheidiol i graffu'n effeithiol. Mae Arweinyddion is-grwpiau'r BGC wedi cael eu gwahodd i gyfarfodydd o'r pwyllgorau craffu, sy'n sicrhau cyflwyniadau mwy cynhwysfawr ar gynnydd gwaith yr is-grwpiau.	
--	---	--

4.4 Hunan-asesiad o effeithiolrwydd Sgriwtini

Mae ein gwaith o fesur canlyniadau ac effaith arferion Sgriwtini yn y Cyngor hefyd wedi cynnwys rhywfaint o waith arolwg gydag Aelodau eto eleni, drwy gyfrwng trafodaethau â'r Aelodau Sgriwtini a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

Cwestiynau craidd yr hunanasesiad:

- Beth oedd yr uchafbwyntiau yn Sgriwtini dros y flwyddyn ddiwethaf?
- Yn eich tyb chi, pa effaith gafodd Sgriwtini yn ystod 2019/20 wrth gefnogi'r Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau cadarn?
- A oes unrhyw agweddau y gellir eu gwella neu gyflawni'n well i'r dyfodol?
- Pa anghenion datblygu sydd gennych yn y rôl i'r dyfodol?
- Unrhyw sylwadau cyffredinol eraill ynglŷn â dylanwad a / neu effaith y gwaith gan Aelodau Sgriwtini yn y prosesau gwneud penderfyniadau?
- A oes cyfleoedd yn eich barn chi i ddatblygu swyddogaeth sgriwtini ymhellach o fewn y Cyngor?

Yr hyn oedd gan ein Haelodau i'w ddweud.....

A. Aelodau Sgriwtini

Isod, ceir blas o'r hyn a ddywedodd Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Sgriwtini yn ystod trafodaeth a gafwyd am effaith Sgriwtini yn y Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Sgriwtini. Mae canfyddiadau'r ymarfer hwn wedi cael eu bwydo i mewn i'n blaenoriaethau gwelliant ar gyfer 2020/21.

EDRYCH YN ÔL

Rydym wedi cael nifer o gyfleoedd yn ystod y flwyddyn i graffu'n fanwl ar sawl maes, ac yn bendant rydym wedi ychwanegu gwerth at sawl penderfyniad a wnaeth y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn er budd y cyhoedd. Mae'r Aelodau yn cydweithio'n dda, ac rwy'n hynod o ddiolchgar iddynt am eu gwaith craffu da sy'n parhau i ddatblygu.

Mae craffu ar waith partneriaethol rhwng Gwasanaethau Cymdeithasol ac Iechyd er enghraifft yn gallu bod yn fwy heriol i'r Aelodau rwy'n teimlo, ac mae'n fwy anodd meddwl am gwestiynau craffu o'r herwydd.

Mae trefniadau craffu'r Panel Adolygu Cynnydd Ysgolion yn effeithiol iawn gan fod yr Aelodau yn hyddysg yn nhrefniadau cysgodi GwE a'r Gwasanaeth Dysgu gan eu bod yn mynychu hyfforddiant perthnasol a gynigir i athrawon, ac yn ymweld ag ysgolion unigol cyn i Bennaeth a Chadeirydd Llywodraethwyr yr ysgol ddod gerbron y Panel. O ganlyniad, mae'r Aelodau yn gofyn cwestiynau perthnasol ond eithaf heriol, ac yn cyfrannu'n rhagorol.

Mae'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Sgriwtini yn gyfle i edrych ar flaen raglenni'r ddau Bwyllgor, i fynegi barn a chodi unrhyw faterion craffu. Ond yn bwysicach fyth, mae'r Fforwm yn gyfle i dderbyn gwybodaeth.

Mae gwaith y Paneli yn werthfawr ac yn ychwanegu gwerth at brosesau craffu'r Cyngor gan eu bod yn cyfoethogi ein gwybodaeth fel Aelodau. Rydw i wedi dysgu cymaint am faes cymhleth ac eang Gwasanaethau Cymdeithasol, a'r heriau sy'n eu hwynebu, sy'n ddefnyddiol i ni wrth graffu ar waith y Gwasanaeth.

Mae'r Aelodau'n gwerthfawrogi pwysigrwydd darllen adroddiadau yn fanwl sy'n amlwg o'r cwestiynau y maent yn eu gofyn yn ystod y cyfarfodydd.

Edrych Ymlaen

Mae'r sesiynau datblygu craffu rydym wedi eu cael wedi bod yn werthfawr, ond rwy'n teimlo ei bod yn amser i ni fel Aelodau dderbyn mwy o sesiynau datblygu a hyfforddiant i'n cynorthwyo yn ein rôl.

Teimlaf fod angen i ni ychwanegu gwaith newydd at raglenni gwaith y Pwyllgorau a'r Paneli.

Mae enghreifftiau o adroddiadau maith a chymhleth sy'n anodd eu darllen. Gallai crynodebau o'r prif faterion pwysig sy'n deillio o'r adroddiadau ein helpu ni fel Aelodau i graffu, er yn llawn sylweddoli bod hyn yn heriol gyda materion cymhleth.

Mae gofyn i ni gryfhau lleisiau ein cymunedau a'n trigolion yn y broses graffu, a chyflwyno'r Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgriwtini fydd yn symleiddio'r broses o wneud cais i siarad mewn Pwyllgorau Sgriwtini, ac yn arwain at fwy o gyfraniad ac ymgysylltu â'r gymuned. Bydd y Protocol yn codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o'u hawl i siarad mewn Pwyllgorau Sgriwtini.

Mae gwaith craffu yn gallu cymryd 18 mis i ddwy flynedd er mwyn gweld ei werth llawn, gan nad yw cynlluniau a phenderfyniadau yn aeddfedu am dipyn. Mae angen ystyried sut i dystiola hyn yn yr Adroddiadau Blyneddol o hyn ymlaen er mwyn cael darlun cyflawn o effaith y gwaith craffu ar y Cyngor.

B. Uwch Dîm Arweinyddiaeth

Fe dderbyniwyd sylwadau gan aelodau'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth fel rhan o'r ymarferiad hunanasesiad:

Mae'r Aelodau yn gofyn cwestiynau craffu da yn ystod y sesiynau briffio misol, ac yn gwneud cyfraniad pwysig iawn i benderfyniadau a gwaith y Cyngor yn gyffredinol.

Mae'r trefniadau craffu yn effeithiol ac yn addas i bwrpas, ac yn gryfder oddi mewn i drefniadau llywodraethu'r Cyngor.

Mae effaith y Rhaglen Ddatblygu yn amlwg ar drefniadau craffu'r Cyngor, ac ar y gwaith craffu y mae'r Aelodau yn ymgymryd ag o.

Edrych Ymlaen

O ran ymarfer mewn cyfarfodydd, creu'r amodau i gadeiryddion y pwyllgorau sgrwtini gyflwyno'r cwestiynau craffu yn yr adroddiadau i gychwyn y drafodaeth. Amcan: y cwestiynau craffu yn fframio ystyriaeth y pwyllgor o'r pwnc dan sylw.

Parhau i hyrwyddo mewnbwn y paneli sgrwtini o ran eu gwaith monitro a dal i gyfrif mewn meysydd penodol.

Parhau â'r gwaith cynllunio a rhaglennu er mwyn sicrhau cydbwysedd rhwng rhaglenni gwaith y ddau bwyllgor sgrwtini.

Nodi mewn modd amlwg y gwerth ychwanegol yn sgil mewnbwn yr Aelodau Sgrwtini.

5.0 Edrych Ymlaen i 2020/21

- 5.1 Bydd yr Awdurdod yn parhau ar y cam nesaf o'i daith ddatblygu craffu, ac mae'r meysydd allweddol canlynol wedi'u blaenoriaethu yn y rhaglen ddatblygu a gyhoeddwyd yn ddiweddar ar gyfer gweithredu arnynt dros y misoedd i ddod:

MEYSYDD ALLWEDDOL DATBLYGU SGRIWTINI

Thema	Sut	Canlyniad ¹
Gweledigaeth	Parhau i brif lifo egwyddorion ein gweledigaeth, a sicrhau bod gan bob Aelod Etholedig a Swyddog ddealltwriaeth gadarn o bwrpas a gwerth craffu oddi mewn i lywodraethiant y Cyngor	<i>Canlyniadau gwell</i>
Datblygiad a chefnogaeth i Aelodau	- Datblygu ymhellach ar y rhaglen dreigl mewn lle i gefnogi a datblygu Aelodau Sgriwtini – ffocws ar hunan-asesu; sgiliau cadeirio; craffu data perfformiad; craffu cyllidol; materion technoleg gwybodaeth; E-ddysgu - Cynnal sesiynau briffio / datblygu / adolygu byr yn rheolaidd gyda'r Aelodau Craffu	<i>Penderfyniadau gwell</i>
Paneli Sgriwtini	Cefnogi gwaith y paneli craffu drwy: - Sicrhau bod blaen raglenni'r 3 phanel yn cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor - Datblygu ffocws esblygol i waith y Paneli - Sicrhau bod y Paneli yn cwblhau ymarferion hunanarfarnu o leiaf unwaith y flwyddyn - Atebolrwydd drwy adrodd ar gynnydd gwaith y Paneli yn chwarterol, a pharhau i ffurfioli'r drefn o adrodd i'r Pwyllgorau Sgriwtini drwy Gadeiryddion y Paneli fel mater o drefn - Cyflymder gweithredu, a chraffu manwl ar ddata er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgorau Sgriwtini gyda'u gwaith craffu	<i>Penderfyniadau gwell</i>
Ymgysylltiad Cyhoeddus yn ein	Ffurfioli ymhellach y trefniadau i ymgysylltu â'r cyhoedd, a sicrhau	<i>Ymgysylltu'n well</i>

¹ Canlyniadau a Nodweddion am Drosolwg a Sgriwtini Effeithiol i Lywodraeth Leol – Craffu Da? Cwestiwn Da! Swyddfa Archwilio Cymru 2014

Thema	Sut	Canlyniad ¹
gwaith Craffu	bod llais trigolion Môn yn cael ei glywed yn y broses graffu yn unol ag argymhelliad Swyddfa Archwilio Cymru. Protocol Siarad Cyhoeddus – prif lifo unwaith bydd cymeradwyaeth y Cyngor Sir llawn, er mwyn sicrhau rhagor o gyfranogiad cyhoeddus drwy ddarparu strwythur clir i'r cyhoedd wneud cais am gael siarad mewn Pwyllgorau.	
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	- Parhau i gefnogi'r cadeiryddion i ddatblygu rôl sgrwtini wrth fodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 - Gwreiddio strategaeth gwestiynu gadarn yn llawn drwy ddefnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i sicrhau bod cwestiynau craffu allweddol yn cael eu cynnwys ym mhob adroddiad pwyllgor ac yn cael eu gofyn yng nghyfarfodydd y Pwyllgorau a'r Paneli. - Trafodaeth barhaus â'r Cyfarwyddwyr a'r Penaethiaid Gwasanaeth er mwyn sicrhau bod ymgysylltiad a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn chwarae rhan amlwg yn ein trefniadau Craffu - Adolygu ein trefniadau er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a meddylfryd swyddfa'r Comisiynydd.	Canlyniadau gwell
Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a gwaith partneriaethol	- Parhau i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus o gyflawni'r Cynllun Llesiant a threfniadau llywodraethu'r Bwrdd, ac effeithlonrwydd partneriaethau yn unol â'r canllawiau cenedlaethol - Parhau i wahodd partneriaid allweddol i ddod gerbron y Pwyllgorau er mwyn	Ymgysylltu'n well

Thema	Sut	Canlyniad ¹
	craffu ar eu gwaith ar yr Ynys.	
Modelau arloesol o Sgriwtini gan Aelodau	Yn sgil pandemig Covid-19, ystyried ffyrdd mwy arloesol ac effeithiol o graffu gan fanteisio'n llawn ar dechnoleg wrth ymgymryd â hyn.	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell, ymgysylltu'n well</i>
Aliniad a Pherchnogaeth o Raglenni Gwaith Sgriwtini	- Adolygu a diweddarau rhaglenni gwaith y pwyllgor a'r paneli craffu yn fisol, i alinio gyda'r broses o ddiweddarau blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith - Sicrhau trafodaeth o'r blaen raglen waith ym mhob cyfarfod o'r Fforwm cadeiryddion Sgriwtini / pwyllgor / paneli, a sicrhau mewnbwn Aelodau wrth lunio'r rhaglenni gwaith er mwyn sicrhau perchnogaeth ohonynt - Gwneud defnydd o'r arfer dda yn rhanbarthol ac yn genedlaethol i lywio'r rhaglenni gwaith	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell</i>
Hunanasesiad o'n trefniadau Sgriwtini lleol	Aelodau'n parhau i gwblhau ymarferion hunanasesu, sy'n cynnwys dynodi argymhellion er mwyn gwella'r trefniadau craffu presennol: - fel rhan o'r broses o baratoi'r Adroddiad Blynyddol Sgriwtini - i asesu canlyniadau ac effaith ein paneli sgriwtini	<i>Canlyniadau gwell</i>
Codi ymwybyddiaeth/rhannu gwybodaeth	- Adolygu'r wybodaeth ynglŷn â threfniadau craffu'r Cyngor sydd ar wefan y Cyngor, a'i diwygio er mwyn: - Sicrhau bod Aelodau Etholedig yn gallu llwyddo yn eu rôl - Galluogi i lais unigolion a rhanddeiliaid fod yn amlwg yn y broses graffu, drwy ddarparu gwybodaeth gyflawn a diweddaraf iddynt	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell, ymgysylltu'n well</i>

6.0 CYSYLLTU Â SGRIWTINI

- 6.1 I ddysgu mwy am sgrwtini ar Ynys Môn neu i wneud unrhyw sylwadau cysylltwch os gwelwch yn dda â:

Yr Uned Sgrwtini,
Cyngor Sir Ynys Môn,
Swyddfeydd y Cyngor,
Llangefni.
Ynys Môn.
LL77 7TW

Anwen Davies	Rheolwr Sgrwtini (arwain ar gefnogi'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol)	(01248) 752578 AnwenDavies@ynysmon.gov.uk
Sioned Rowe	Swyddog Sgrwtini (arwain ar gefnogi'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio)	(01248) 752039 SionedRowe@ynysmon.gov.uk

Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini: 2019/20

ATODIADAU

ATODIAD 1

BETH YW TROSOLWG A SGRIWTINI? Cyd-destun polisi cenedlaethol

Cyd-destun cenedlaethol:

Mae pwyllgorau sgrwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yng Nghymru yn gweithredu. Yn ogystal â sefydlu Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau, mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn ei gwneud yn ofynnol i sefydlu un neu ragor o bwyllgorau sgrwtini. Eu rôl pennaf yw dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliant, gweithredu fel llais y gymuned a chwarae rôl wrth ddatblygu ac adolygu polisïau.

Mae'r Ganolfan Graffu Gyhoeddus (CfPS)² yn arddel pedair egwyddor allweddol i gefnogi gwaith sgrwtini effeithiol gan Aelodau:

- i. Darparu her "cyfaill beirniadol" i'r rheini sy'n llunio polisïau ac yn gwneud penderfyniadau
- ii. Sicrhau y clywir llais a phryderon y cyhoedd a chymunedau
- iii. "Llywodraethwyr annibynnol eu meddwl" sy'n arwain y broses sgrwtini ac yn cymryd perchnogaeth ohoni
- iv. Yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn gyrru gwelliant mewn gwasanaethau cyhoeddus.

Ym mis Ionawr 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn, sef "Diwygio Llywodraeth Leol: Cadernid ac Adnewyddiad". Roedd y Papur Gwyn yn gwahodd sylwadau ar gynigion ynghylch gweithio'n fandadol yn rhanbarthol i ddarparu amrediad o wasanaethau, rhoi sylw i faterion yn ymwneud â'r gweithlu a gweithredu ad-drefnu etholiadol. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru gyhoeddi Papur Gwyrdd i ddilyn³ y llynedd yn

² Canllaw Sgrwtini Da, Canolfan Graffu Gyhoeddus 2004

³ Cryfhau Llywodraeth Leol: Cyflawni dros ein Pobl (20 Mawrth, 2018)

egluro ei ddyheadau ac ynddo mae'n cynnig datganiad o fwriad i gael llywodraeth leol gryfach, wedi ei grymuso yng Nghymru. Mae'r cynigion hyn yn amlinellu'r ymagwedd at y dyfodol i lywodraeth leol "i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus cryfach, mwy cydnerth a chynaliadwy gydag atebolrwydd democrataidd wrth eu gwraidd"⁴. Disgwylir y bydd cynigion penodol yn cael eu datblygu hefyd ynglŷn â swyddogaethau sgrwtini Aelodau a hynny o fewn y cyd-destun lleol a hefyd o ran dal i gyfrif y gwasanaethau a ddarperir trwy drefniadau rhanbarthol. Bydd rhaid i ni felly ddatblygu'n barhaus ein fframwaith a threfniadau sgrwtini lleol mewn ymateb i'r ddeddfwriaeth newydd arfaethedig a chyd-destun polisi cenedlaethol sy'n esblygu. Disgwylir y Bil Llywodraeth Lleol yn ddiweddarach eleni.

ATODIAD 2

CYLCH GORCHWYL AC AELODAETH EIN PWYLLGORAU SGRIWTINI

Mae'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini yng Nghyngor Sir Ynys Môn yn parhau i gael ei chyflawni drwy gyfrwng strwythur sy'n cynnwys dau o riant bwyllgorau sgrwtini – Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol

Cylch gorchwyl:

- Ffocws gwaith y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yw darparu sicrwydd ynghylch cyflawni a darparu'r holl wasanaethau; sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol a'i amcanion ar gyfer ei wasanaethau (fel yr amlinellwyd yn y Cynllun Corfforaethol, y Gyllideb Flynyddol, y Fframwaith Polisi a Chyllideb, y Fframwaith Rheoli Perfformiad, Polisiâu Corfforaethol neu eu cynlluniau a'u polisiâu olynol); a chefnogi a gwneud argymhellion ar gyfer gwelliant parhaus.
- Mae aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn cynnal cyfarfodydd paratoi cyn pob pwyllgor er mwyn paratoi a rhoi ffocws i'r drafodaeth yng nghyfarfodydd ffurfiol y pwyllgor. Ystyrir bod hyn yn arfer dda a bwriedir parhau â'r trefniadau hyn yn 2020/21.

Aelodaeth

- Y Cynghorydd Aled Morris Jones yw cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a chaiff gefnogaeth gan yr Is-gadeirydd, sef y Cynghorydd Dylan Rees. Mae deg o aelodau'n gwasanaethu ar y pwyllgor⁵ gyda darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

⁴ Cryfhau Llywodraeth Leol: Cyflawni dros ein Pobl (20 Mawrth, 2018, p.2)

⁵ Mae aelodaeth cynghorwyr ar y Pwyllgorau Sgrwtini yn adlewyrchu cydbwysedd gwleidyddol y Cyngor

Aelodaeth Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol

	Enw	Ward	Parti Gwleidyddol / Grŵp		Enw	Ward	Parti Gwleidyddol / Grŵp
	Cyng Aled Morris Jones (Cadeirydd)	Twrcelyn	Annibynwyr Môn		Cyng Dylan Rees (Is- gadeirydd)	Canolbarth Môn	Plaid Cymru
	Cyng Lewis Davies	Seiriol	Plaid Cymru		Cyng John Griffith	Talybolion	Plad Cymru
	Cyng Alun Roberts	Seiriol	Plaid Cymru		Cyng Nicola Roberts	Canolbarth Môn	Plaid Cymru
	Cyng Richard Griffiths	Twrcelyn	Y Grŵp Annibynnol		Cyng Richard O Jones	Twrcelyn	Y Grŵp Annibynnol
	Cyng J Arwel Roberts	Ynys Gybi	Plaid Lafur		Cyng Bryan Owen	Bro Aberffraw	Annibynwyr Môn

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cylch gorchwyl:

- Prif ffocws y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yw sicrhau yr hyrwyddir buddiannau Dinasyddion Ynys Môn ac y gwneir y defnydd gorau o adnoddau'r Cyngor, yn unol â blaenoriaethau'r Cyngor, sy'n dangos gwerth ychwanegol yn sgil gweithio gyda phartneriaid. Mae cylch gorchwyl y pwyllgor yn cynnwys trefniadau rhanbarthol a chenedlaethol yn ogystal â threfniadau lleol.
- Y pwyllgor hefyd yw'r Pwyllgor Trosedd ac Anhrefn enwebedig sy'n delio â materion trosedd ac anhrefn, fel sy'n ofynnol o dan Adrannau 19 a 20 o Ddeddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006. Hwn yw'r pwyllgor dynodedig hefyd ar gyfer craffu gwaith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd.
- Mae'r Pwyllgor wedi cyflwyno'r arfer o gynnal cyfarfodydd briffio gydag aelodau cyn pob cyfarfod ffurfiol o'r pwyllgor sgriwtini. Caiff hyn ei weld fel arfer da a bwriedir parhau â'r trefniadau hyn yn 2020/21.

Aelodaeth:

- Y Cynghorydd Gwilym Jones yw Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a chaiff gefnogaeth gan yr Is-gadeirydd, sef y Cynghorydd Glyn Haynes. Mae deg o aelodau hefyd yn gwasanaethu ar y pwyllgor hwn gyda darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

Aelodaeth Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

	Enw	Ward	Parti Gwleidyddol/ Grŵp		Enw	Ward	Parti Gwleidyddol / Grŵp
	Cyng Gwilym O Jones (Cadeirydd)	Llifon	Y Grŵp Annibynnol		Cyng Glyn Haynes (Is-gadeirydd)	Caergybi	Plaid Lafur
	Cyng Dafydd Roberts	Bro Rhosyr	Y Grŵp Annibynnol		Cyng Vaughan Hughes	Lligwy	Plaid Cymru
	Cyng Alun Roberts	Seiriol	Plaid Cymru		Cyng Margaret Roberts	Lligwy	Plaid Cymru
	Cyng Nicola Roberts	Canolbarth Môn	Plaid Cymru		Cyng Trefor Lloyd Hughes	Ynys Gybi	Plaid Cymru
	Cyng Kenneth P Hughes	Talybolion	Annibynwyr Môn		Cyng Robert Llewelyn Jones	Caergybi	Annibynwyr Môn

Gall ein pwyllgorau sgrwtini wneud eu gwaith mewn un o'r ffyrdd canlynol:

- Ystyried y pwnc yn ystod cyfarfod ffurfiol
- Ystyried y pwnc yn fanylach drwy sefydlu panel canlyniad sgrwtini NEU
- Cynnal sesiynau anffurfiol ar faes polisi penodol.

Unwaith eto yn ystod 2019/20, roedd y pwyllgorau sgrwtini yn ymwybodol o'r angen i geisio canolbwyntio eu gwaith ar ganlyniadau ac o fewn fframwaith Swyddfa Archwilio Cymru o nodweddion a chanlyniadau sgrwtini a throsolwg effeithiol mewn llywodraeth leol⁶:

- Canlyniadau gwell
- Penderfyniadau gwell
- Ymgysylltu'n well

Galw penderfyniadau i mewn: gall pwyllgorau sgrwtini "alw i mewn" penderfyniad a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith, Aelod Portffolio neu swyddog sydd wedi cael pwerau dirprwyol gan y Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniad penodol. Nid yw'r pwyllgorau sgrwtini ond yn galw penderfyniad i mewn pan mae rheswm da dros wneud hynny (drwy Brawf o Arwyddocâd), ac yn ystod 2019/20 gwnaed hyn unwaith, gan y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol. Gwelwyd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn galw mewn y penderfyniad canlynol gan y Pwyllgor Gwaith / Deilydd Portffolio:

1. Penderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith

- Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn 2017/18

⁶ Craffu Da? Cwestiwn Da! Swyddfa Archwilio Cymru, 2014

ATODIAD 3

Gweledigaeth ar gyfer sgrwtini effeithiol yng Nghyngor Sir Ynys Môn

Gweledigaeth

Mae Sgrwtini yn Ynys Môn yn anelu at sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer dinasyddion a chymunedau a hefyd ychwanegu at effeithiolrwydd y Cyngor drwy helpu i wneud gwasanaethau cyhoeddus yn fwy tryloyw, cynhwysol, atebol a chost effeithiol.

Egwyddorion Arweiniol ar gyfer Sgrwtini yn Ynys Môn

- Mae sgrwtini yn creu awyrgylch o gyd-ymddiriedaeth, cydweithio a rhannu cyfrifoldebau er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer cymunedau lleol.
- Mae Aelodau nad ydynt ar y Pwyllgor Gwaith yn anwleidyddol yn y modd y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cefnogi a herio.
- Mae gweithgaredd sgrwtini yn ehangu yn uniongyrchol y sylfaen dystiolaeth sydd ar gael ar gyfer gwneud penderfyniadau a chyflwyno rhaglenni trawsnewid oherwydd mae'n rhoi syniad o'r modd y mae cymunedau lleol yn debygol o deimlo am y cynigion.
- Mae Aelodau nad ydynt ar y Pwyllgor Gwaith yn helpu i sicrhau y cymerir ymagwedd strategol, tymor hir pan mae bwriad i ail-gyflunio gwasanaethau ar raddfa fawr a hynny drwy ddarparu her adeiladol wrth roi prawf ar ragdybiaethau, edrych ar risgiau a herio'r modd y mae adnoddau'n cael eu blaenoriaethu.

Ein Gwerthoedd

Trosolwg a Sgrwtini yn Ynys Môn....

- Mae'n edrych 'ymlaen ac at allan' ac yn rhagweithiol yn hytrach nag yn 'fewnol ac mewn modd ymatebol'.
- Mae gan sgrwtini rôl sydd wedi ei diffinio'n glir ac sy'n cael ei gwerthfawrogi yn nhrefniadau gwella a llywodraethiant y cyngor.
- Mae'n anwleidyddol, yn gadarn o ran ei fethodoleg ac yn cynnwys amrediad eang o ffynonellau dystiolaeth a safbwyntiau gan gynnwys rhai gan bartneriaid strategol, rheoleiddwyr a'r cyhoedd.
- Mae'n cael ei arwain gan gynghorwyr sy'n cael y cyfleoedd hyfforddi a datblygu y maent eu hangen i ymgymryd â'u rôl yn effeithiol.
- Mae'n derbyn cefnogaeth effeithiol gan uwch dîm arweinyddiaeth y Cyngor sy'n sicrhau bod y wybodaeth a ddarperir ar gyfer trosolwg a sgrwtini o ansawdd uchel ac yn cael ei darparu mewn modd amserol a chyson.
- Mae'n cymryd i ystyriaeth pryderon a fynegir ar lefel ward mewn modd nad yw'n blwyfol wrth reoli ei raglen waith ar gyfer y dyfodol.

- Mae'n cael ei gynllunio'n dda, ei gadeirio'n effeithiol ac mae'n gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael iddo.
- Mae'n cael ei gydnabod gan y pwyllgor gwaith a'r uwch dîm arweinyddiaeth fel mecanwaith pwysig yn y Cyngor ar gyfer ymgysylltiad cymunedol ac mae'n golygu ei bod yn haws i ddinasyddion ymwneud â llywodraethiant.
- Adeiladu ymddiriedaeth a pherthnasau cadarnhaol gydag amrediad eang o randdeiliaid mewnol ac allanol.